

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
IRKÇILIK VE AYRIMCILIĞA KARŞI KOMİSYON
AYLIK BÜLTEN
Mart 2023

Komisyonumuz aylık bültenlerimizle, bir önceki ayda medyada öne çıkan ırkçılık ve ayrımcılık örneklerini basın ve kamuoyu ile paylaşmayı, bu şekilde ırkçılık ve ayrımcılık konusunda bir farkındalık yaratmayı ve duyarlılığı artırmayı amaçlıyor.

Bizler, ırkçılığın sadece bir ideoloji değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik, siyasi, kültürel ve psikolojik alanların bütününe yansıyan bir toplumsal rejim olduğunu düşünüyoruz. Yaşadığımız coğrafyada Türk ve Sünni üstünlükçü ırkçı pratikler her gün ortaya çıkıyor ve diğer etnik, dinsel grupları aşağılayan ırkçı söylemler her gün dolaşıma sokuluyor. Hazırladığımız bu aylık bülten medyaya yansıyan bazı olayları kapsamaktadır. Bültenimizi, ırkçı pratikler ve söylemlerin burada yer alan haberlerden çok daha fazlası olduğunun farkındalığı ile hazırladığımız giriş kısmında belirtmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

1 Mart

Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ: “Kerkük Türktür”

Ümit Özdağ'ın resmi Twitter hesabından yaptığı paylaşım: “Kerkük, Ortadoğu'daki Üsküp'tür. Kerkük, Anadolu'daki Bursa'dır. Kerkük, Hazar kıyısındaki Bakü'dür. Kerkük, Diyarbakır'dır. Kerkük, Ötüken'dir. Kerkük, Türk'tür. Barzani ise Iraklı Makarios'tur. Bir gün elbet Atatürk'ün vasiyetini gerçekleştireceğiz.”

<https://twitter.com/umitozdog/status/1631005435233796135>

2 Mart

Depremzede mülteciler kaderine terk edildi

Depremın ardından İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan genelge ile mültecilerin deprem bölgesinden 60 gün süreyle çıkışlarına izin verilirken, bu süre boyunca kamu kurum ve kuruluşlarınca konaklama imkânı sağlanmayacağı belirtildi. Mülteci hakları ile ilgili çalışma yürüten Av. Mahmut İsal mültecilerin yaşadıkları sorunları anlattı ve “Kaç yabancının enkaz altında olduğu, kaçının hayatını kaybettiği, kaçının barınma, gıdaya erişemediğini bilmezken yaşanan tüm olumsuzluklar için onları suçlamak en saf haliyle ırkçılıktır” şeklinde konuştu.

<https://artigercek.com/guncel/depremezede-multeciler-kaderine-terk-edildi-onlari-suclamak-irkciliktir-240998h>

3 Mart

Altılı Masa üzerinden antisemit, ırkçı mesajlar

Avlaremaz platformundan Serdar Korucu, Altılı Masa ve Meral Akşener üzerinden Twitter'da paylaşılan antisemit ve ırkçı mesajları derledi. Bunlardan yalnızca ikisi aşağıda (yazım hataları olduğu gibi korunmuştur):

“Evet 100 yıl önce nasıl bir kac Yahudi ve ermeni togumu neler yaptığı biliniyor meral hanım sende onların soyundansin bir ermeni togumu. Erzurundan selamlar olsun.”

“Yüz yıl önce birkaç ermeni Yahudi dönmesi İngiliz köpeği, çakallar kendilerini büyütüp besleyen iyi yerlere getiren sahibine ve ahalisine ihanet edip her yeri yakıp virane etti, ben Yahudi dönmesiyim diyemeyen çakallar memleketi satma yarışına girdiler ama bu sefer o sefer değil.”

<https://www.avlaremaz.com/2023/03/03/meral-aksener-ve-altili-masa-uzerinden-antisemit-mesajlar-serdar-korucu/>

4 Mart

Adıyamanlı Romanlar nefret söylemi ve ayrımcılık

Deprem nedeniyle evleri kullanılamaz hale gelen Adıyamanlı Romanlar kentin Kayalık Mahallesi'ndeki boş bir arazide kurdukları çadırlarda yaşıyor. Romanlara göre kentte dağıtılan yarımalar konusunda kendilerine dönük bir ayrımcılık var. Hatta bu dışlayıcı yaklaşımlardan dolayı herkesten uzak bir yerde çadırlarını kurduklarını aktarıyorlar. Depremden sonra özellikle sosyal medyada dillendirilen "yağma" iddialarına değinen Romanlar, masum oldukları halde suçlandıklarını ifade ediyorlar.

Adıyaman Öz Romanlar Derneği Başkanı Fevzi Konaç'a göre Adıyaman'da 10 bini aşkın çingene yaşıyor. Neredeyse hepsi farklı kentlere giderek yaz boyunca mevsimlik işçi olarak çalışıyor.

Depremzede Nazlı Konalca yaşadıklarını şöyle anlatıyor: “Yemeğimiz yok, yemek için gittiğimizde bize 'Siz çingenesiniz, Karaçisiniz' diyorlar, bizi ayrı yerde tutuyorlar. Su için gittiğimizde yine aynı şeyler. Bize 'siz de gelin alın' demiyorlar. Bize yardım etmiyorlar, herkese çadır ve konteyner vermeye başladılar bize getirmediler. İçinde banyo yapacağımız bir yer yok. Çadırlara kaldık. Bize de temiz bir yer versinler. Biz hak etmiyor muyuz?”

Depremden sonra başka kentlerden hırsızlık için gelenlerin yaptıklarından kendilerinin sorumlu tutulduğunu dile getiren Konalca duyduğu rahatsızlığı şu sözlerle dillendiriyor: “Hepimiz hak ediyoruz. Biz canavar mıyız? Ama ismimiz çıkmış. Ayrımcılık yapılıyor. Uzak yerlerden gelip burada hırsızlık yapıyor ama suçlanan biz oluyoruz.”

<https://www.indyturk.com/node/614396/haber/ad%C4%B1yaman%C4%B1n-%C3%A7ingeneleri-yard%C4%B1mlar%C4%B1-herkes-hak-ediyor-biz-canavar-m%C4%B1y%C4%B1z#.ZANM435HWFU.whatsapp>

5 Mart

Bursa'da Amedspor'a ırkçı saldırılar

5 Mart'ta Bursa'da oynanan Bursaspor-Amedspor maçından bir gece önce kalabalıklar Amedspor takımının kaldığı otelin önünde toplanarak "Şehitler ölmez vatan bölünmez", "Ne mutlu Türküm diyene", "Vatanına göz dikenini ez oğlum" ve "İntikam" gibi sloganlar attı.

Maç sırasında ise Bursaspor taraftarlarının tribünlerinde 90'lı yılların faili meçhul cinayetlerinin simgesi "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım'ın ve bir beyaz Toros fotoğrafının bulunduğu pankartlar açıldı. Maç süresince Bursaspor taraftarları sahaya yoğun bir şekilde bıçak gibi yaralayıcı cisimler, pet şişe, mermi atıldılar ve maçın ardından soyunma odalarına giden Amedspor'lu oyunculara saldırdılar. Amedspor takımı can güvenliğinin olmaması nedeniyle stadyumdan ancak üç buçuk saat sonra çıkabildi.

https://onedio.com/haber/bursaspor-amedspor-maci-olaylari-ne-bursaspor-amedspor-macinda-ne-oldu-hangi-pankartlar-acildi-1132507?gclid=EAlaIqobChMIzbScxral_gIV74xoCR2wngGpEAAYAAAEgLNLPD_BwE

Diyarbakır Barosu'ndan suç duyurusu

Diyarbakır Barosu, Amedspor'un bulunduğu otelin önünde ırkçı eylemlerde bulunanlar hakkında; halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik veya aşağılama, genel güvenliği kasten tehlikeye sokma ve hakaretten; tedbir almayanlar hakkında da görevi kötüye kullanmadan Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

<https://twitter.com/Diyarbakirbaro/status/1632324179943997441?t=oXw-8ydSY107w5F-qimDJg&s=03>

6 Mart

Zafer Partisi'nden "Beyaz Toros" pankartına destek

5 Mart'ta oynanan Bursaspor-Amedspor maçında stada "Vatanına göz dikenini ez oğul. Biz geldik, siz neredesiniz?" yazılı pankartla gelen Zafer Partisi Bursa İl Başkanlığı, Bursaspor-Amedspor maçında Bursasporlu taraftarların 90'lı yıllarda faili meçhul cinayetlerle özdeşleşen "Beyaz Toros" pankartına resmi Twitter hesabından destek mesajı yayımladı. Mesajda, "Renault Toros, 1989-2000 yılları arasında Oyak Renault'un Bursa'daki fabrikasında, yıllarca Bursasporlu ve Bursalı işçi ve emekçiler tarafından üretilmiş bir otomobil markasıdır. Bu bağlamda Bursaspor tribünlerinde Beyaz Toros pankartı açılması gayet doğaldır" ifadeleri kullanıldı.

<https://t24.com.tr/haber/zafer-partisi-nden-beyaz-toros-paylasimi-yillarca-bursali-isciler-tarafindan-uretilmistir-bu-baglamda-pankart-acilmasi-gayet-dogaldir,1096145>

8 Mart

Depremzede Suriyelileri çadır kentten çıkarma kararı alındı

Maraş'ın Elbistan ilçesi Cumhuriyet Mahallesi'nde depremzedeler için kurulan ve toplamda 30'dan fazla ailenin kaldığı çadır kentteki 10 Suriyeli aile zorla çıkarılmak isteniyor. Haklarında şikayet olduğu gerekçesiyle 15 gün içinde çadırları boşaltmaları istenen Suriyeli mülteciler için çadır kent alanına çok sayıda polis ve asker sevk edildi.

<https://umutgazetesi42.org/arsivler/94161>

9 Mart

Kemal Kılıçdaroğlu'nun Alevi kimliği hedef alındı

Yeni Akit gazetesi yazarı Ali Karahasanoğlu Twitter hesabından yayımladığı mesajında Kemal Kılıçdaroğlu'nun namazını sorguladı.

Mesajında Karahasanoğlu'nun ""Pazartesi günü, ikindi vaktine doğru alını secdeli Tayyip Erdoğan'ı devirmek üzere altılı masa toplandı. İkinci ve akşam namazı vakitlerinde eminim Temel bey, Ali ve Ahmet beyler namazlarını eda etmişlerdir. Ya aday gösterdikleri zat?" sözlerini kullandığı görüldü.

<https://twitter.com/abcgazete/status/1633731445536481280?t= dGbkV Ekh2QrwzJW2D3Wg&s=03>

10 Mart

Van Erciş'te caddeye soykırım faillerinden Süleyman Erdinç'in adı verildi

AKP-MHP iktidarının HDP'li Erciş Belediyesi'ne atadığı Erciş kayyumu ve Kaymakamı Nuri Mehmetbeyoğlu, 1930 Zilan Soykırımı'nda yerel milis katillerinden Süleyman Erdinç'in ismini Erciş kent merkezinin en işlek caddesine verdi.

1930 yılında Zilan Vadisi ve çevresinde yaşayan halka karşı devletin gerçekleştirdiği soykırımda 50 binden fazla insan katledildi. O dönemde Erciş'te devlet yanlısı olan milisler de katliamda baş rol oynadı. Bu milislerden en önde gelenleri İdris ve Süleyman Erdinç kardeşlerdi. Katliamda oynadığı roller nedeniyle Erciş'te katledilen halkın malları ve arsaları İdris ve Süleyman Erdinç'in çevresine verildi. Yine o dönemde Erciş Belediye Başkanlığı da bu aileye verildi.

Ercişli yazar ve sosyolog İkrâm İşler, "Devletin kanlı katliamlardan dolayı Kürt ulusundan özür dileyeceği yerde o dönemin katillerinin adının bir caddeye verilmesi, Zilan sürecinin halen devam ettiği, katilleriyle övündüğü algısını yaratmaktadır" dedi.<https://twitter.com/zilan1930>

<https://firatnews.com/kurdistan/zilan-katliaminda-yer-alan-suleyman-erdinc-in-ismi-ercis-te-bir-caddeye-verildi-181807>

11 Mart

Ağır işkence gören sekiz Suriyeliden ikisi öldü

Suriye'den 11 Mart'ta sınırdan geçerek Hatay'a giren ikisi çocuk 8 Suriyeli hudut karakolunda darp edildi, mazot içirildi, ikisi hayatını kaybetti, ikisi yoğun bakımda.

Olayı takip eden avukatın verdiği bilgiye göre, Suriyelileri darp eden jandarma görevlileri hakkında Reyhanlı Cumhuriyet Başsavcılığınca "insan öldürme" suçlamasıyla soruşturma açıldı. Verdikleri ifadenin ardından iki teğmen ve bir üsteğmen rütbeli askeri personel tutuklandı

Şikayetçi olan Suriyeliler ifadelerinde, ağır işkence gördüklerini, iki kişinin işkencede öldüğünü, kendilerine mazot içirildiğini anlattı.

<https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/275911-uc-asker-insan-oldurme-suclamasiyla-tutuklandi>

12 Mart

Trans kadına linç giriřimi

Trans kadın Selin Cięerci, sahibi olduğu kendi adını taşıyan güzellik merkezinin bir şubesinin de Konya'da açılacağını duyurmuştu. Cięerci'nin duyurusunun ardından Konya'da yaşayan bir grup, Twitter'da 'Selin Cięerci'yi Konya'da istemiyoruz' mesajları paylaştı.

Buna rağmen güzellik salonunun açılışı için Konya'ya giden Cięerci'nin salonu önünde biriken bir grup tekbir getirerek "Konya'dan defol" diye slogan attı. Grup, güzellik merkezine doğru yürümeye başlayınca polis müdahale etti. Açılış sonrası salon kapatılırken, polisin güvenlik önlemi sürdü.

<https://www.diken.com.tr/selin-cigerceyi-konyada-linc-girisimi/>

14 Mart

Lise futbol karşılaşmasında Nazi selamı

İstanbul'da Üsküdar Amerikan Lisesi (ÜAL) ile Ulus Özel Musevi Lisesi (UÖML) arasında gerçekleşen futbol müsabakasında ÜAL izleyicilerinden bir grup gol sevinçlerini toplu Nazi selamı vererek yaptı.

Avlaremos'un haberine göre konuyla ilgili UÖML öğrencileri yorum yapmak istemezken, veliler olayın gerçekleştiğini doğruladı.

Türkiye Yahudi Toplumunu da olayı doğrularak, konuyu takip ettiklerini ve gerekli girişimlerde bulduklarını bildirdi.

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/iddia-liseler-arasi-macta-nazi-selami-2061134>

15 Mart

Depremzede göçmenlere ikamet sınırlaması

Birlikte Yaşamak İstiyoruz İnisyatifi'ni oluşturan kurumlar, depremzede göçmenlere ikamet sınırlamasının kaldırılmasını istedi.

Depremden etkilenen 11 ilde ikameti/kaydı olan göçmenlere, yol izin belgesi olmaksızın 90 gün süreyle başka bir ile gidebileceklerinin duyurulması sonrasında İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı, bu uygulamaya şehir ve süre kısıtlaması getirdi. Göçmenlerin yol izin belgesi olmaksızın sadece Kahramanmaraş, Hatay, Malatya, Adıyaman ve Gaziantep şehirlerinden hareket edebilecekleri ve vardıkları kentlerde eğer kalabilecekleri bir yer (arkadaş, akraba evleri veya kendi imkânları ile kiraladıkları bir yer) varsa sadece 60 günlük bir ikamet izni alabileceklerini duyurdu. Verilen 60 günlük süre sonunda ise göçmenlerin gittikleri şehirlerde sağlık, eğitim, ulaşım, çalışma gibi en temel haklarını kullanamayacakları ve kayıt iptali gibi yaptırımlarla karşılaşacakları belirtiliyor. Göç İdaresi Müdürlükleri, öte yandan depremde etkilenen göçmenlerin gittikleri şehirlerde istedikleri yerde barınamayacaklarını, Şubat 2022'den bu yana uygulamaya konulan "Seyreltme Projesi"nin devamı niteliğinde ev bulabildikleri herhangi bir mahalleden ev tutamayacaklarını, kayda kapalı mahallelere yerleşemeyeceklerini de ifade etti.

<https://www.evrensel.net/haber/485011/depremzede-gocmenlere-kayitli-oldugu-kent-disinda-60-gunluk-ikamet-sinirlaması-kalksin>

Soykırım mimarı Talat Paşa'ya övgü ve anma

1915 Ermeni soykırımının mimarı, yürütücüsü ve sonrasında takipçisi, İttihat ve Terakki liderlerinden Talat Paşa, Boğaziçi Türk Araştırmaları Topluluğu tarafından ölüm yıldönümünde anıldı. Topluluğun Twitter hesabından yapılan paylaşımında şu sözler yer aldı: "Anadolu'daki Türk varlığının ve modern Türkiye'nin garantörü, hürriyet kahramanı, büyük Sadrazam Talat Paşa'yı, Berlin'de bir Ermeni terörist tarafından sırtından vurularak şehit edilmesinin yıl dönümünde sonsuz saygı ve minnetle anıyoruz."

<https://twitter.com/MuradMihci/status/1636013676070043649/photo/1>

Aynı gün Zafer Partisi Şişli İlçe Başkanlığı'na "Bir Talat ölür bin Talat yetişir" yazılı pankart asıldı.

<https://twitter.com/femmimuhsin/status/163607935553099776?t=1HJFn6CNjVTT3Z8m2W0w6g&s=03>

16 Mart

Hisar Okulları'nda Nazi marşı söylendi ve Nazi selamı verildi

Futbol karşılaşmasında liselilerin Nazi selamı vermesinin ardından Hisar Okulları'nda da bir grup öğrenci Yahudi bir öğrenciye gözdağı olarak Nazi marşı söyledi ve Nazi selamı verdi.

Farklı öğrencilerden aktarılan bilgiye göre Hisar Okulları'nda 11. sınıf öğrencileri 16 Mart Perşembe günü Üsküdar Amerikan Lisesi öğrencilerinin Ulus Özel Musevi Lisesi öğrencilerine Nazi selamı vermesini tartışırken bir öğrenci Yahudi bir öğrenciye olayın abartıldığını söyledi. Yahudi öğrenci Nazi sempatisinin ne kadar tehlikeli bir fikir olduğunu söyleyince Hisar öğrencisi, iddiaya göre ezberden Nazi marşı okumaya başladı. Yine iddiaya göre başka iki öğrenci de bu esnada Nazi selamı vererek bu öğrenciye destek verdi.

<https://www.avlaremaz.com/2023/03/17/kolejde-nazi-vakalari-hisar-lisesinde-mars-ve-nazi-selami/>

Cenazelerini arayan Suriyeliler "Yağmacı" denilerek gözaltına alındı, işkence gördü

Antakya'da depremin beşinci günü anne ve babasının cenazesini enkazdan çıkarmaya çalışan Suriyeli H. ve yanındaki dört kuzeni, "yağmacı" oldukları iddiasıyla jandarma ve polis tarafından alıkonuldu, darp edildi. Parmakları kırık olan H. olay yerinde bırakılırken, dört kuzeni gözaltına alındı. Darp edildiğini iddia eden ve gözaltı görüntülerinin, "Vur ki vatan sağ olsun" şarkısı eşliğinde paylaşıldığını tesadüfen gören H., korktuğu için Suriye'ye geri dönmeye karar verdi.

<https://t24.com.tr/haber/cenazelerini-arayan-suriyeliler-yagmaci-diye-gozaltina-alindi-goruntuler-vur-sarkisiyla-paylasildi-turkiye-den-ayriliyorlar,1098506>

21 Mart

Diyarbakır Newroz'unda LGBTİ+ bireylere homofobik söylem ve saldırı

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi saldırıya ilişkin açıklamasında, "Bugün kentimizde kutlanan Newroz etkinliğinde LGBTİ+ bireylere yönelik ayrımcı ve homofobik saldırılar meydana gelmiştir. LGBTİ+ bireylerin açtıkları flamaların Newroz alanında bulunan bir grup tarafından indirilmesinin istenmesi ile başlayan saldırı, hakaret ve fiziksel şiddete dönüşmüştür. Şube yöneticilerimizin ve olay yerinde bulunan diğer bir kısım katılımcının tüm çabalarına rağmen saldırgan grup ayrımcı ve homofobik söylemlerini sürdürmüş, LGBTİ+ bireylere yönelik fiziki saldırılarına devam etmişlerdir. İHD olarak, barışı simgeleyen Newroz bayramında meydana gelen bu ötekileştirici nefret söylemini ve saldırıları kabul etmediğimizi belirterek saldırıdan etkilenen tüm LGBTİ+ bireylere geçmiş olsun dilekelerimizi iletiyoruz" denildi.

Lice’de Newroz kutlamaları sırasında gözaltına alınan çocuğa ırkçı işkence

Diyarbakır’ın Licê ilçesinde çocuklar Newroz ateşi yaktıkları için polisin saldırısına uğradı. Saldırı sonrası polis aracına bindirilen ve Lice dışında bir yere götürülen 14 yaşındaki Y.D.’ye araçtaki 4 polis tarafından küfür ve hakaret edildi, fiziksel olarak şiddet uygulandı. Türk olduğunu söylemesi için baskı yapılan Y.D., “Kürtlere küfret”, “İstiklal Marşı’nı ezberle, Gençliğe Hitabe’yi ezberle. Ezberlemezsene gelip senin kafana sıkacağız. Seni nerede olsan buluruz, sana çip taktık” gibi sözlerle tehdit edildi ve silah dipçikleriyle darp edildi. Elleri ve ayakları bağlanmış bir şekilde dere kenarında bataklığa bırakılan Y.D. bir köylünün fark etmesi üzerine hastaneye kaldırıldı.

<https://hdp.org.tr/tr/newrozda-cocuklara-yonelik-yapilan-irkci-saldirilar-munferit-degildir/17242/?s=08>

Y.D.’nin darp edilmesi ile ilgili Lice Cumhuriyet Savcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında gözaltına alınan 1 komiser ile 4 polis memuru adliyeye sevk edildi. Şüphelilerden 3’ü çıkarıldıkları nöbetçi hakimlikçe " nitelikli kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" ve "nitelikli kasten yaralama" suçundan tutuklandı, 2’si serbest bırakıldı.

<https://www.haberturk.com/lice-de-14-yasindaki-cocugun-darbedilmesi-ile-3-polis-tutuklandi-3577401>